

Міста і села
в минулому й зараз

Ви дізнаєтесь:

- **Коли і як виникли міста на українських землях;**
- **Про причини занепаду й піднесення окремих міст;**
- **Якими є основні відмінності між містами і селами в минулому і зараз**

Перехід людства до осілого способу життя призвів до появи постійних поселень.

Згодом серед поселень землеробів почали виділятися ті, де були зосереджені ремісники, представники влади, розташовані релігійні святині.

Такий тип поселення називають містом

За честь бути першим містом сперечалися Єрихон (розташований на території сучасного Ізраїлю) і Чатал – Гуюк (розташований на території сучасної Туреччини). Вони виникли приблизно 10 тис. років тому.

Появу міського життя на території України деякі історики пов'язують із часами трипільської культури. Серед поселень трипільців виділяються кілька великих протоміст. Найбільше з них – Майданецьке, що існувало приблизно 6 тис. р. тому.

Поява справжнього міського життя на території сучасної України пов'язана з переселенням на ці землі греків у VIII – VI ст. до н. е. на узбережжі Чорного моря і в Криму постали грецькі міста. За своїм зовнішнім виглядом і внутрішнім устроєм вони нагадували міста Греції.

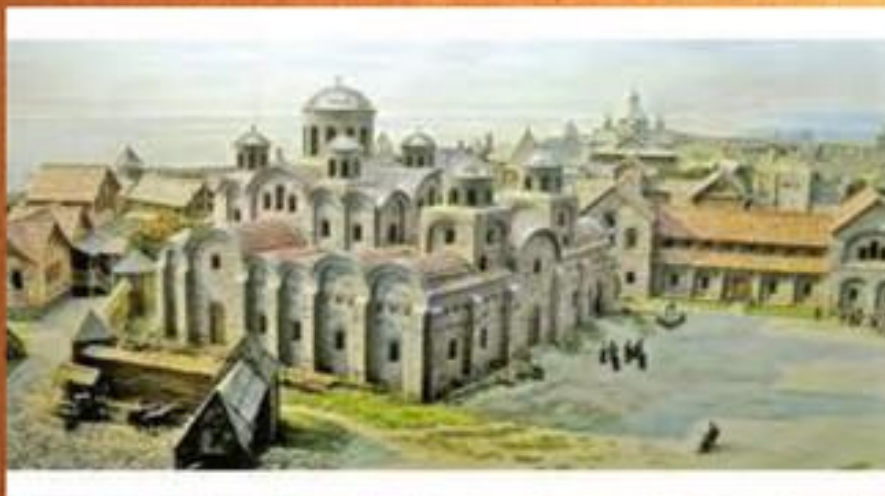

Наступний етап у розвитку міст на землях сучасної України пов'язаний із виникненням і розвитком Київської держави (Русі – України). Місто Київ постало наприкінці V – на початку VI ст. Згодом виникли й інші відомі тепер міста: Чернігів, Коростень, Переяслав

Київська держава за часів свого розквіту мала настільки багато міст, що її називали "гердерікою" – "країною міст". У містах розміщувалися головні храми, які перетворювалися на місця паломництва вірян.

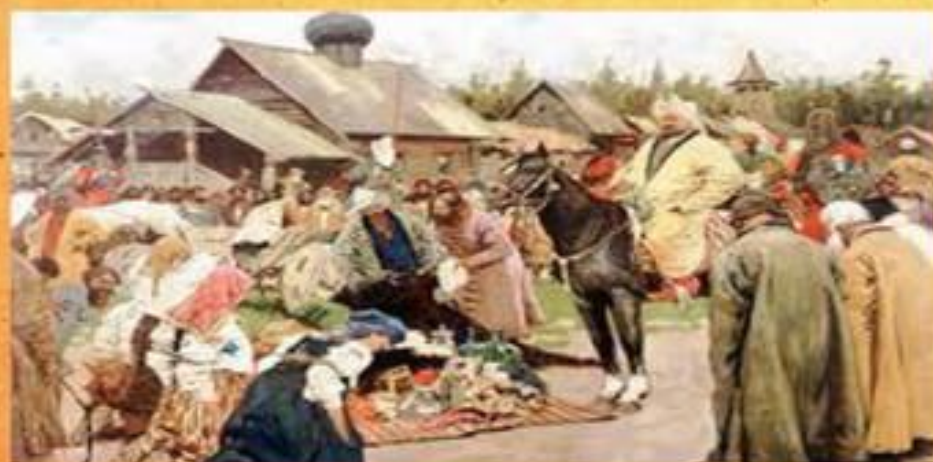
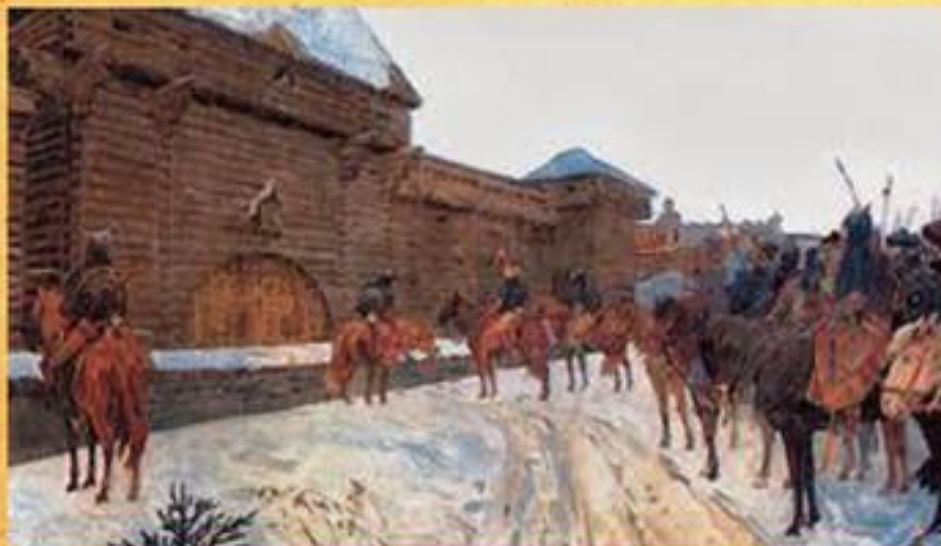
Церква Св.
Пантелеймона
(1194 р.)

У XIII ст. після монгольської навали Київ на тривалий час занепав. Хоча загалом його вигляд залишався незмінним аж до XIX ст. Занепадали й інші міста Наддніпрянщини.

1239-1240 рр. — похід хана Батия на Південну Русь (Переяслав, Чернігів, Київ)

У той час активно розвивалося міське життя на західноукраїнських землях. Тут міста, подібно до західноєвропейських міст, мали вузькі вулички, кам'яні будівлі, центральну ринкову площу, кафедральний собор, ратушу тощо.

Львів на кілька століть став найбільшим містом на українських землях

Наприкінці XVIII – на початку XIX ст. виникло кілька десятків міст, які перетворилися на важливі центри міжнародної торгівлі й промисловості. Першість серед українських міст посіла **Одеса**, яка стала найбільшим містом Російської імперії. Через його порт проходила більшість товарів, які йшли на продаж за кордон.

У цей самий час активно розбудовувалися міста, які ставали центрами великої промисловості (металургії, металообробки тощо).

**Катеринослав (Дніпро,
Дніпропетровськ)**

Олександрівськ (Запоріжжя)

Юзівка (Донецьк, Сталіно)

Миколаїв

Зараз українські міста й містечка переживають новий етап розвитку. Змінюється їх вигляд. Особливо швидко розвиваються Київ, Львів, Харків, Дніпро та інші міста.

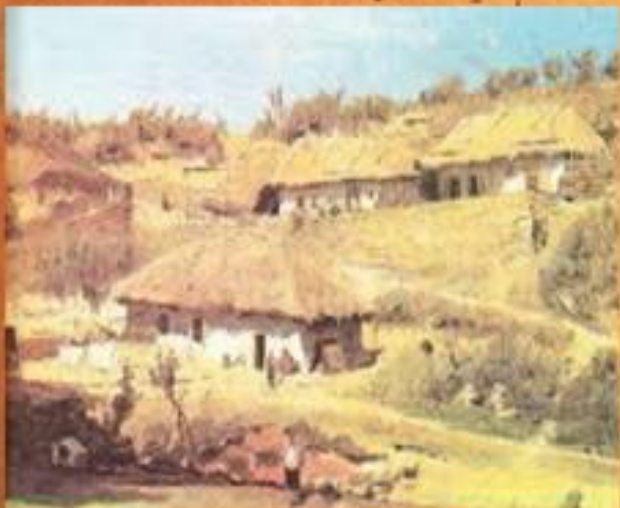
Поряд із великими промисловими містами завжди існували й невеликі містечка та українські села. Жителі цих міст переважно поєднували ремісничу й торговельну справу із землеробством.

Однак більшість вулиць залишалася незабрукованою і майже непрохідною в дощову пору року.

Більшість поселень на українських землях становили й зараз становлять села. Українська хата була уособленням народних спадкових традицій, моральних засад та уявлень про красу.

Руйнівних змін у зовнішньому вигляді українські села зазнали за часів комуністичного режиму, коли влада намагалася “стерти межу між містом і селом”. Було зруйновано тисячі церков, з’явилися клуби.

